

הַלְכוֹת יוֹם טוֹב קִיּוֹן תַּצַּח

ביאורים ומוספים

ולא לכלבים שמה היא כשרה, ולכן מקצה דעתו ממנה, וממילא העגל נחשב נולד ואסור.

[משנ"ב ס"ק טו]

כגון לדין שאין צנו בקיאים⁽²⁷⁾ וכו', יש לומר דאסוד⁽²⁸⁾, דאחקצאי בן השקשוח⁽²⁹⁾.

(27) ובימינו שכל הבהמות מתעברות רק באופן מלאכותי, כתב בספר בית מודכי (בסוף ספר בית מודכי להגרמ' שטיין גאב"ד הוורעים) שכיון שאין אפשרות שהבהמה תתעבר אלא בזמן שנעשתה הפעולה לשם כך יש על זה זיהום מסוחר, שוב יש לדון שאנו בקיאים אימתי כלו לו חדשיו.

(28) ואף על פי שכשהגיע היום השמיני נודע למפרע שכבר מערב יום טוב הוא לא היה נפל, ביאר הגר"ש אויערבך (מנחת שלמה ביצה ג, א עמ' עה) שאין זה דומה לנרונות וצימוקים שנודע לו בשבת שיבשו כבר מערב שבת, שפסק השר"ע לעיל (סי' שי ס"ד) שמוותרים הם, כיון שבגרוגרות וצימוקים אילו רק היה בודק אם יבשו, היה יודע שהם מוכנים ואין כאן אלא חסרון ידיעה בלבד, מה שאין כן לענין העגל הנולד, שבכניסת החג לא ניתן לדעת שאינו נפל, שהרי לא עברו עדיין שמונה ימים, ונמצא שהמציאות עצמה אינה ברורה ולכך הוא מוקצה וכעין הערה זו נמצא גם בצ"ח (שם), אך הוא נוטה לחלוק מחמת טעם זה ולהחזיר עגל שהיום השמיני שלו הוא ביום טוב.

מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הערות ביצה כו, ב) שיש לבאר את החילוק בין ההלכות הנ"ל על פי המבואר (לדעתו) בדברי רש"י (ביצה שם ד"ה מותר), שמה שגרונות וצימוקים שיבשו מבעוד יום [והוא לא ידע מק"ן אינם מוקצה, הוא מחמת שמעולם לא הסיח דעתו מהם לגמרי, שהרי ידע שהם עתידים להתיבש, מה שאין כן עגל שהיום השמיני שלו חל ביום טוב, כיון שבכניסת יום טוב יש ספק שמה הוא נפל ולעולם יהיה אסור, או אף כשיבשו טוב התברר למפרע שלא היה נפל, מימי ישרא מוקצה, כיון שמתחילה הסיח דעתו ממנו לגמרי.

אמנם, מי שהיה לו דבר שהוא ספק איסור, ובתוך השבת או היום טוב בא חכם וזכר לו שאין זה איסור, כתב הפמ"ג (סי' ט) שאין בזה איסור מוקצה, שהרי אם היה לו חכם בבין השמשות כבר אז היה מתברר דינו, ולכן אינו מסיח דעתו מדבר זה. וראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (סי' ד"ה אם באו), ובמשנ"ב (סי' שי ס"ק יז).

וכששחט את האם בערב יום טוב, ומחמת איסור ארתו ואת בנו שוב אינו רשאי לשחוט את הבת בבין השמשות, כתב בשו"ת בית שלמה (אוי"ח ח"ב סי' קד) שלא יחול איסור מוקצה על הבת, משום שרק בספק נפל שאינו דאי שלמחרת תסתלק סיבת האיסור [שהרי אדרבא יכול להיות שהוא נפל ולא יהיה לו היתור לעולם], כזה יש לומר שכיון שאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכל היום אף שאין זה אלא מוקצה מחמת היום שעבר, אולם בין ארתו ואת בנו שוראי שלמחרת תנבטל סיבת האיסור ויהיה רשאי לשחוט, לא אומרים שאיתקצאי בין השמשות, כיון שאין זה אלא מוקצה מחמת היום שעבר וראה מה שהבאנו בהערה הבאה בשם הגר"ש אויערבך.

(29) ואף על פי שאין זה אלא מוקצה מחמת היום שעבר, והביא בביה"ל לקמן (סי' תרסה ס"א ד"ה אתרוג) שדעת הראשונים שאינו מוקצה, כתב השער המלך (פ"א מהל' יום טוב הכ"ד, והבאו רבריו במנחת שלמה ביצה ג, א עמ' עה) על דברי התוס' (שם ד"ה וכן) שעגל שנולד ביום טוב וכלו לו חדשיו באותו יום הרי הוא מוקצה, **המשך במילואים עמוד 56**

[משנ"ב ס"ק נג]

אבל בפסקי מוה"ק פנדאי לחמרא אגלינו, הכדלעיל סימן תצו⁽²²⁾.

(22) שם מודבר לענין אכילת חיה שיש ספק אם ניצודה מאליה ביום טוב או בערב יום טוב, שמספק מחמירים שלא לאוכלה, ובטעם הדבר כתב לעיל (שם ס"ק ז-ח) שהוא ספק בידבר שיש לו מתירין, שהרי יכול לאוכלה למחרת, ומאחר שאסור לאוכלה אסור גם לטלטלה, אמנם לענין ספק מוקצה שאינו נוגע לאכילה אלא לטלטול בלבד, כתב לעיל (סי' של ס"ק לא) לענין תיטוק שספק אם נולד לשמונה חודשים או לשבעה, שמוותר לטלטלו (ראה ש"כ פ"כ ה"י ז).

[משנ"ב ס"ק נח]

שהרי היא מוקנת כבר לכלבים⁽²³⁾, אס"פ גם העגל ממילא אינו מקצה⁽²⁴⁾ וכו', שהרי אף ק"ם לד"ה ק"ה ראוי לאכילה⁽²⁵⁾.

(23) מקור דבריו בדברי הגמרא (ביצה ג, א), ואף על פי שאסור לעשות מלאכה ביום טוב לצורך בעלי חיים [וכמו שפסק השר"ע לקמן (סי' תקיב ס"ג) כדעת רבי יוסי הגלילי הדרוש לכם ולא לכלבים], ואם כן הרי אינו יכול לשוחטה וליתנה לכלבים, צריך לומר שכונתו שיכול להשליכה לכלבים כמות שהיא בחייה, וכן פירש הרשב"א (שם) את כונת הגמרא [אמנם הראב"ד בהשגותיו (ביצה ג, ב בדפי הרי"ף) ביאר שדברי הגמרא הם אליבא דרבי עקיבא המתיר לעשות מלאכה ביום טוב גם לצורך בעלי חיים ולכן יכול לשוחטה וליתנה לכלבים, וכן ביאר הגר"ש אייבשיץ (בינה לעתים פ"ב מהל' יום טוב ה"א) את דברי הגמרא לדעת הרמב"ם, ושכן פסק הרמב"ם (שם) שמוותר לאכול את העגל רק אם נולד לאם הראויה לאכילה, וכונתו למעט אם נולד לטריפה, שאם האם אינה ראויה לא לאכילה ולא להשליכה לכלבים, לפי ההלכה כרבי יוסי הגלילי שאסור לשוחטה לצורך כלבים].

(24) ובדבר שעתה ראוי רק לאכילת כלבים אך אינו עומד לכך כיון שעתידי הוא להיות ראוי למאכל אדם, כתב לעיל (סי' שז ס"ק קכז) בשם המג"א [ושכן נקטו הפוסקים] שהרי הוא מוקצה, ומה שולד הטייפה אינו מוקצה, אף שלכאורה אינו עומד למאכל כלבים שהרי לכשילד עתיד הוא להיות ראוי לאדם, ביאר הגר"ש אלישיב (הערות ביצה ג, ב ד"ה תורה מוכן) שכיון שהאם היא טריפה יש לחוש שלא תוליד ולד בריא, וגם יתכן מאד שתמות קודם הלידה, וממילא מתיאש הבעלים מהעגל ואינו הושב שיהיה כשר וראוי לאדם, ולכן מיעזו מראש לכלבים.

(25) מה שאין כן באפרוח שנולד ביום טוב, שפסק השר"ע לקמן (סי' תקיג ס"ח) שאסור באכילה ובטלטול, וביאר המשנ"ב שם (סי' ק לו) שאף המתירים מוקצה ביום טוב אוסרים בזה, כיון שקדם לידתו לא היה ראוי לכלוב, שהרי אף כלבים לא היו אוכלים אותו כשהוא בקליפתו.

[שעה"צ ס"ק נח]

אבל בפסקי טרפה ונדה פ"י ס"ט ט"ב יש לומר דהו נולד ומקצה⁽²⁶⁾.

(26) ובהמה עצמה שהיתה ספק טריפה וביום טוב נודמן לו חכם פסק כשורה היא, כתב הצ"ח (ביצה ג, א ד"ה תוס' ד"ה וכו') שאינה מוקצה, כיון שנתברר למפרע שמעולם לא היתה אסורה [וראה מה שהבאנו להלן (ה"ע 28) בשם הפמ"ג], ואף הולד הנולד ממנה, דעת הגר"ש אלישיב (הערות ביצה שם ד"ה עגל) שמוותר ואינו נחשב נולד, שהרי נתברר למפרע שהיה מוכן אגב אמו, ואין דברי השעה"צ אמורים אלא כשלא עלה בידו לברר את הספק, שאם מחמת הספק אין הבהמה ראויה לא לאדם שמה היא טריפה,

מילואים

הלכות יום טוב סימן תצח

המשך מעמוד קודם

רק בשבת. הן מוקצה, וכמו שמפורש בהמשך דבריו, ולענין גזירות וצימוקים שהעלם לגג, ובבין השמשות כבר היו יבשים וראוים לאכילה, פסק השריע לעיל (סי' שי ס"ד) שאינם מוקצה גם אם נרע לבעלים על כך רק בשבת. ובטעם הדבר כתב המשגיב שם (סי' ח) על פי דברי רש"י (ביצה כו, ב ד"ה מותר), שכיון שכל הסיבה שהעלם לגג הקצם היא כדי שיתייבשו, לכן משתייבשו אינם מוקצה אף שלא ידע מה.

[אמנם דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פכ"ב הע' לז) לבאר את דבריו רש"י באופן אחר, ולדעתו מההלכה של גזירות וצימוקים יש ללמוד שכל מוקצה בטעות אינו מוקצה. והפמיג (שם משב"ז סי' ד) הביא שכך דעת הלבוש שמוקצה בטעות אינו מוקצה, אולם הוא עצמו טובר שהביאור בדברי רש"י הוא שכיון שהבעלים יושב ומצפה אימתו יתייבשו הגזירות הצימוקים, לכך גם אם לא ידע מכך אינם נחשבים מוקצה. והוסיף על פי דרכו, שאם הבעלים לא מצפה לכך, או אף על פי שפסקה הסיבה להקצאת הדבר עוד קודם כניסת השבת, ימשיך הדבר להיות מוקצה, ולכן, במקרה שנתערב איסור בהיתר באופן שאינו בטל, וקודם בין השמשות נחחרשה מצאות בתערובת שגורמת למטול האיסור, אם נודע על כך לבעלים רק בשבת, התערובת תהיה אסורה באיסור מוקצה, שהרי במקרה זה הבעלים לא היה יושב ומצפה מתי האיסור יבטל בהיתר, ולדעת הפמיג ברור שכשלא ידע שהבהמות כבר באו בערב שבת, הרי הן מוקצה ככל מוקצה בטעות, אך לדעת הלבוש הגרש"ז אויערבך, צריך לומר שחמור דין בהמות שבאו מחוץ לתחום משאר מוקצה בטעות. וראה מה שכתבנו להלן (סי' כט) ולעיל (סי' שי סי' ח).

לענין גברי שהביא חרוץ לישראל מחוץ לתחום, שאסור לאוכלן למי שהובאו בשבילו, אולם אם הביאן ישראל, כתב לעיל (סי' תח ט"ז) שאם עשה כן בשוגג מותר לאוכלן, ובמודד אסור למי שהביאן לאוכלן וכן למי שהובאו בשבילו, ולשאר אנשים יש המתירים יש האוסרים, ופסק המשגיב שם (סי' נב) כדעה המחמירה.

[בה"ל ד"ה ועכשיו]

פי שלא שפסד מעולם, אסור לשהט ביום-טוב²⁰.

20) ובטעם הדבר כתב כשר"ת שבות יעקב (ח"א סי' כג), שכיון שאינו מחזק באימון הידיים ושלא יתעלה, יש לחוש שמא יקלקל שחיתו ונמצא שעשה טרחה שלא לצורך אוכל נפש שאסורה. והאלף המגן (על המטה אפרים סי' תרכ"ה סי' כו) הוסיף, שלכן אסור לו לשחוט אפילו אם יש חכם מומחה שעומד על גבו.

ולענין מילה בשבת על ידי מוחל שלא מל מעולם, שכתב השריע לעיל (סי' שלא סי') שאסור לו למול בשבת [מחשש שמא יקלקל ונמצא מוחל שבת שלא במקום מצוה], כתב המשגיב שם (סי' לו) שכיום טוב יש בזה דעות בין האחרונים, ואם הוא יודע בעצמו שיכול למול ואין שם מוחל אחר, אין להחמיר. עוד כתב שם, שכיום טוב שני של גלויות, כדאי יש להקל לתת לו למול. וכן לענין שחיטה ביום טוב שני, כתב האלף המגן (שם) בשם זבחי רצון, שגם מי שלא שחט מעולם רשאי לשחוט בו.

[בה"ל ד"ה אם באו]

דפשוט דדוקא פדע פהו פד'שמשות²¹.

21) ואם לא ידע בבין השמשות שהורו בהמות לעיר ונרע לו על כך

הלכות יום טוב סימן תצח

המשך מעמוד 214

שמוקצה מחמת היום שעבר אינו מוקצה רק במקרה שבדאי יגיע זמן התירו, אולם כשיכול להיות שכלל לא יהיה היתר, יש דין מוקצה גם מחמת היום שעבר, ולכן בעגל שכלו לו החדשיו ביום טוב ראשון, יש דין מוקצה גם מחמת היום שעבר, שהרי בכניסת היום שהוא ספק נפל לא ברור שיגיע זמן ההיתר, שהרי יכול להיות שאכן ימות מחמת שהוא נפל [ולדבריו גם במוך דין], כיון שבכניסת יום טוב שעדיין לא מלאו לו שמונה ימים יכול להיות שימות מחמת שהוא נפל ולא יגיע לזמן התירו, יהיה דין מוקצה מחמת היום שעבר.

כיון שלא היה ניתן לשחטו בערב יום טוב מספק שמא הוא נפל, שאין להקשות שאין זה אלא מוקצה מחמת היום שעבר, כיון שדברי הראשונים אמורים רק כששבת ההקצאה מיום שעבר היא מחמת איסור דרבנן, אולם כשסיבת ההקצאה היא מחמת איסור תורה, אמורים מוקצה גם מחמת היום שעבר [ולדבריו גם במוך דין], כיון שהאיסור לשחוט את העגל בכניסת היום כשעדיין לא מלאו לו שמונה ימים הוא מן התורה מחשש שמא הוא נפל, יהיה דין מוקצה מחמת היום שעבר].

הגרש"ז אויערבך (שם עמ' עז) הירץ את שאלת השער המלך,

הלכות יום טוב סימן תצח

המשך מעמוד 218

קשה זו הקשה בגליון מהרש"א (ש"ע י"ד סי' כח סכ"א) על מה שפסק שם שמי שאין לו עפר לכסות לא ישחוט.
ומאר האב"י עוזי (פ"ד מה"ל שחיטה היא) שכיון דהם אף על פי שאינו מעכב בהיתר הבשר באכילה, מימ הוא נמר וטוים מצות שחיטה, ובלי הכיסוי לא נעשתה מצות השחיטה בתיקונה, תל כן אם אין לו עפר או שהיא יום טוב, אין לו לשחוט לכתחילה שחיטה שלא בתיקונה, וכעין סברא זו מובא בשם הגר"ש אלישיב (הערות ביצה ז, ב עמ' נא).

ובשו"ת הר צבי (א"ח ח"א סי' טז) חילק בין הנדונים, שדוקא לגבי

משגיב שם סי' ט ועשה"צ שם סי' י) את דברי המרדכי שמי שיש לו בגד ואין לו חוטים לקיים בהם את מצות ציצית וכן בשבת שאי אפשר לקשור ציצית, מן התורה מותר לו ללכת עם הבגד בלא ציצית, משום שלא אסרה התורה ללכת עם בגד ללא ציצית, אלא שחיובה להטיל ציצית, וכשהוא אנוס פטור הוא מהמצוה [אלא שנהלקו המג"א (שם) והג"ז (שם סי' ח) אם יש בכך איסור דרבנן], ואם כן מדוע שלא תהיה השחיטה מותרת ביום טוב אף ללא כיסוי הרב, שהרי התורה לא אסרה לשחט בלא כיסוי אלא שיש מצוה לכסות, אם כן ביום טוב שהוא אנוס בזה מחמת איסור יום טוב, פטור הוא מלקיים מצוה זו [כעין

הלכות יום טוב סימן תצח

קח באר הגולה

ל וכתב המהר"י
אפילו לא נזכר
לאכל ציון דמיא לן
צמא דאית לה
הואיל וכו', הרי"ף
ורא"ש ורמב"ם
ספיקא א מהלכות יום
טוב מ ציון ק"ס
בשם הרשב"א ג ק"ס בפשט

שירא שמיא תמות, והוא אכל כבר ואין צריך לה, אסור לשחטה אלא אם כן יש לשחות ביום (לד) * כדי (ו) לאכל ממנה (לה) כזית עלי מבעוד יום (לו) (ואפילו אין שחות לנתתה ולכרקה (לו) תחלה) (טו). וכשיש שחות ביום ושחטה, (לה) מאינו נוטל עורה אלא אם כן שפר ממנו (לט) אכר אחד ומביאו עמו: הגה (מ) * איש אומרים (ס) דאין להפשיטה (מא) קלל אלא אם כן שחטה לענה יום טוב, וכן ראוי (מב) להורות (הגהות אלפסי פרק אין צדיק): ז (מג) * יאם * שחט בהמה (ט) בשחה, לא יביאנה כמות או כמוטה כדרך שעושה

באר היטב

מ"א, ע"ש. והגהן שאין שוחטין שום דבר אסור סעודת י"ט ראשון לצורך י"ט שני ע"י חסר אכילה דבר מועט, סתרי"ל: (ט) בשחה. פרוש. אפילו בהמה בריאה:

באר היטב

תור ובאר אפילו באי לערך ישראל: * כדי לאכל ממנה וכו'. עין בפשט בריכה בהקמה בריאה אין לשחטה אלא אם כן צריך לה ביום טוב ופא. ותינו אפילו בצורך רק לכתחילה, משום דאי אפשר לכתחילה כשר בלא שחיטה, ומתיר מפילא גסרין להפשיט כל העור מן הבהמה משום דאי לא הכי ממנו ולא שחט [וכן כתב הפרי מגדים באש"ל אבריהם]. ואין להקשות, הלא קימא לן דבשכיל ממנו ולא שחט אין להחרי אסור דאורייתא, כמו שכתב הפני אברהם בתצ"ו סעודת קטן יח, והפשיטה הלא מלאכה נמורה היא, ולא היה לנו להחרי כי אם להפשיט מקצת העור כדי למל הפנים שמתחתיה ולא יותר, דכל שעור הפשט והפשט שהיא כדי לעשות קמיע יש עליה שם מלאכה שבמהותו ע"ל (פראימא פרמב"ם פרק יא מהלכות שבת הלכה ה')? יש לומר, דביום טוב אין צוה אסור דאורייתא מטעם הואיל ואי מקלעי לה אורחים הרבה שצרכים לאכל היה בודאי מתיר להפשיט בשכיל ביום כדי להאכלים, השקטא נמי ליכא אסור, ואין צוה רק אסור ודקנן ומתיר בשכיל דאי לאו הכי ממנו ולא שחט, ולפי זה אין ספק להפשיט כל העור רק בקשש שחות כדי להאכל לקל אכר כמות עלי על כל פנים ממנו יום, אבל אם רוצה לשחט סכוד לערב כדי לאכל ממנה צוה ואין שחות לצלות ולהאכל לאורחים אורחים, אין מתיר להפשיט רק כדי צרכי להכשר שנוטל ממנו: * ויש אומרים דאין להפשיטה כלל. משמע מלשון זה לכאורה דאפילו הפשט קתא כדי לברק הראה גסרין אינו ראוי, וכן משמע מפני אברהם סעודת קטן יב, עין ק"ס. אכן נראה דזה נוקא קשאין פאי ביום לברק הראה לכן אין נשאי להפשיט כלל. מה שאין כן בקשש פנאי ושחט אותה שחושש שפא תמות עד ששחטה, בודאי נכון יותר שיברק הראה להכשיר הכשר בראי אי מקלעי לה אורחים, ואין להחמיר אלא אהפשיט דכלא בהמה, ומשום דלא החמירו חכמים בזה משום דהשתא על כל פנים לית לה אורחים שצרכו לכשר, והנה מדברי הפני אברהם ק"ס סעודת קטן יג דתלה דין דאין צורך בהמה משום דאסור להפשיטה, ומשמע לכאורה מה דאפילו יש פנאי גסרין אין להפשיט ולברק אחר שאין בדעתו לאכל כשר, מפל קמוס לעניית דעמי נראה כמו שכתבתי, ובפרט הקלאו הכי תרבה פוסקים חולקים על הגה"ה זו וכמו שכתבתי בשער השני, ועל כן על כל פנים בודאי אין להחמיר באופן זה: * שחט בהמה בשחה, לא יביאנה

משנה ברורה

מתיר בזה. אף על פי שהוא יום טוב ואין שבת מבינה ליום טוב, (ג) לפי שאין לזה זו חשיבא הנחה, כיון שהיה ראוי לאכילה קדם הלכה כמו אחר הלכה: ו (לד) כדי לאכל ממנה. אחר (לג) שהצא נפשה (וי), כמו שכתב בירור הדעה סימן כז, ואף (לז) שאין בדעתו לאכל ממנה כלום, והטעם, דבאופן זה שיש שהיה לאכל אין אסור מן התורה לשחטה ביום טוב, דאלו היה מודפני לה אורחים שלא אכלו צדון ורצים עתה לאכל מהמה וזו היתה השחיטה מפרת להם, אם כן שחיטה זו נקראת מלאכת אכילת נפש, ועל כן אף על פי שלא נודמנו אורחים אין בשחיטה זו אסור מן התורה, אלא שחכמים אסרוה כל שאין בה צורך יום טוב, ובמקום הפסד³⁰ לא העמידו חכמים דברייתא³¹, מה שאין כן בהמה בריאה אין לשחטה אלא אם כן (לה) צריך לה ביום טוב ופא: (לה) כזית עלי. שזהו הקל בשבולתי. (ו) ככזית³², משום דאי אפשר לכתחילה כשר בלא שחיטה³³, ואם כן היה השחיטה בלא לצורך יום טוב. (לו) ואפילו אין שחות וכו'. כיון דמן הדין מתיר בלא בדיקת הראה אלא שהחמירו לכתחילה לכרקה³⁴, הלא משום הפסד ממונו אין צריך להחמיר בזה: (לז) תחלה. ודעת (לח) כמה אחרונים, דבעינן שיהיה שדות כדי להפשיטה ולכרקה, ובספר ישועות יצחק כתב, דנוקא בגדלים וטלאים דלא שכיח בהו סורקא יש להקל, אבל בהמה גסה בעינן שיהיה גסרין שחות כדי להפשיטה ולכרקה: (לה) אינו נוטל עורה. רוצה לומר, לטלטלו ולתפוחו על מקומו אחר שהפשיטו מן הבהמה, וברצונו בפינוי עה סעודת כה. (לו) ואף על גב דלמקן בסמין תצט שרינן לטלטל העור אחר ששחטו בהמה ביום טוב? הנה בהמה בריאה, ומשום דאי לא שרות לה לא יחוט ואחי לאמנועי משמחת יום טוב, מה שאין כן הלא דמקרה שחט שלא תמות: (לט) אכר אחד. שזו בטל העור לגבי האכר³⁵ ומתיר לטלטלו עמי: (מ) ויש אומרים דאין וכו'. דהפשיטה הוא גסרין בכלל מלאכה ואסור כיון שהוא שלא לצורך אכילה. (מ) ואף על גב דליכא בזה אסור דאורייתא, הואיל אי מודפני לה אורחים שהיו צרכין להכשר לאכל היה בודאי מתיר להפשיט [ואכל זהו רק בקשש (מ) שהיה ביום כדי להפשיט ולהאכלים], השקטא נמי מתיר, על כל פנים מדרבנן מיהו אסור. ודעת המחבר, דבעש שהחמירו בשחיטה משום הפסד ממונו מן החמירו נמי בהפשיטה משום הפסד ממונו, שלא יסריה הכשר, ועין בפני אברהם ואלוה רבה משארי אחרונים דהעקר כדברי המחבר, (מ) ורק לכתחילה יש לזהר. [אכן זהו נוקא באופן שיש לחש שאם ימתין עד הערב תחלה הכשר, (מא) אבל בלא הכי בודאי אסור על כל פנים מדרבנן להפשיט]. וכתב הפרי מגדים, דכל זה בקשש שהיה הרבה, אבל אם שחט סכוד לערב ואי אפשר לאכל כי אם בזה, אסור להפשיט העור מן התורה, הואיל דליתא בזה הסכוד דאי מודפני לה אורחים, אחר דאין שחות לאכל יותר: (מא) כלל. וכן השוחט (מב) עוף מפני שהוא מסכן ואין דעתו לאכל ביום טוב, אסור למרט נוצתו: (מב) להורות. ואפשר דאם נפשיט על ידי שופי, כגון בקיץ או בקנה, דבשלמא גסרין אין בזה אלא משום שבת, אין להחמיר בזה, אחר דהרבה מקיימים עם דעת המחבר, וכו': ז (מג) אם

שער הציון

(ג) מה שאין כן בביצה דאם נולדה בשבת אסורה ביום טוב משום הנחה, דהתם על ידי לדה נשחבתה, שעל ידי זה ראוי אחר כך לנצל אפרוח³⁰ (הרא"ש). ועין בפני אברהם שכתב עד טעם משום הרין ומגיד משנה, דלא שיק בענינו הנחה ביום טוב משום דשבת הכינה לעצמה, דעל ידי הלכה ראוי לשחטה לחולה וחי על ידי השחיטה גם לבריא באומצא, כדאיתא בסמין שיה צריך ב. וצין בחזושי רבי עקיבא איגר הנפקא ממנה שיש בין אלו השני טעמים: (ג) מדר אברהם ושי"א: (ז) רבנו ירמיהו ושארי פוסקים: (לה) אבל אם אין צריך לה, רק שאוכל פניה ממנה כדי להחרי לו השחיטה, וזה בכלל הענין ואסור³⁶ וא"ר ופריחין: (לו) לשל וכו', וכן אלה רבה מצדו כן, וכן בספר קהלות יצחק [מבעל המסדר משקנות יצחק] הסכים דאין להחרי לשחט באין שחות לכרקה. ונראה דאם יש שחות עד שקיעת חמה לאכל ממנה צוה עלי, יש לסמוך על דעת השולחן ערוך להקל וכו' דהא הלא קימא לן וכו' וישי עד צאת הכוכבים קימא הא³⁸ (אם לא קשנראה שני פוסקים, דאז גם לרבי יוסי ב"ר שמעון (הוא), רק דמתמירין לכתחילה כפי הנהגה דבין השקמות מתחיל סוף אחר שקיעתו, ותינו אם עד שצנח שני כוכבים יש שחות להפשיט ולנתח ולכרקה ולאכל ממנה צוה עלי, מתיר לשחט, דיש כמה אחרונים שהעמידו להקל ודעת השולחן ערוך, שכן בביצה ושלחן עצישיטום ותייאדום: (ל) פוסקים: (מ) מן אברהם ושי"א: (לט) פשוט: (מ) תנ"ר: (מא) אחרונים: (מב) מן אברהם ושי"א:

